

- дагогіки ПДПУ імені В.Г. Короленка. — Полтава, 2006. — №4. — С. 99-102.
4. Мегре В.Н. Родовая книга. Книга шестая. — М-СПб.: Диля, 2004. — 256 с.
  5. Мегре В.Н. Энергия жизни. — СПб: Изд. «ДИЛЯ», 2003. — 256 с.

ПРОБЛЕМИ ЕКОЛОГІЧНОГО ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ

Підлужна С.А.

Полтавський державний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

Загострення екологічних проблем в Україні вочевидь демонструє відсутність розуміння важливості цих проблем як широкими верствами, так і керівниками різних рівнів.

Неможливо перерахувати тисячі хімічних речовин, які забруднюють атмосферне повітря. Забруднення окремих міст України досягло критичних рівнів. Усього в Україні функціонує 1810 об'єктів господарювання, на яких зберігається або використовується у виробничій діяльності понад 283 тис.тонн сильнодіючих отруйних речовин. Всього у зонах можливого хімічного зараження від цих об'єктів мешкає близько 20 млн.осіб, що становить 38,5% від населення країни.

Ось чому всі антропогенні зміни в біосфері роблять сьогодні найбільш актуальною проблему збереження здоров'я і збільшення тривалості життя людини.

Патологія неепідемічного профілю інтенсивно зростає. Збільшується кількість випадків серцево-судинних і онкологічних захворювань, хронічних неспецифічних хвороб органів дихання та інших.

Крім здатності викликати професійні і неспецифічні захворювання, хімічні агенти при тривалій дії в малих концентраціях можуть викликати несприятливі наслідки як серед нинішнього покоління, так і його потомства.

Негативний вплив факторів навколишнього середовища на організм людини може проявлятися у вигляді запалення, дистрофічних змін, пропасниці, алергічного стану, пухлинного процесу, порушень у розвитку плоду і пошкодження спадкового апарату клітини. Вже тепер, за даними ВООЗ, біля 4% новонароджених відрізняються генетичними дефектами, які далі ведуть до виражених спадкових захворювань. Це вказує на екологічне значення вирішення біологічних проблем, до яких відноситься охорона генетичної інформації людини як найбільш важливого з генетичних ресурсів біосфери.

В ДНК ми знаходимо цілий спектр металічних іонів, зокрема: кобальт, залізо, цинк, срібло, свинець, олово, хром, кадмій. Це важливо, тому що метали, у тому числі хром, кобальт, кадмій, є канцерогенами і підвищення їх концентрації тісно пов'язане з виникненням пухлини у чітко визначеному органі. Таким чином, обов'язковою умовою збереження здоров'я і подальшого соціального прогресу людства є звільнення від генетичного навантаження, що виникає під впливом таких несприятливих факторів, як збільшення радіоактивного фону, хімізація середовища та інші, що створюють небезпеку збільшення числа людей з різноманітними спадковими захворюваннями і збільшення схильності до багатьох паталогічних станів.

У здоров'ї населення України останніми роками намітився цілий ряд негативних тенденцій, значною мірою пов'язаних з незадовільними екологічними обставинами. Тривалість життя стала на 3 роки нижчою, ніж у більш розвинених країнах. Темп зміни загальної захворюваності за останнє десятиріччя склав 35%, у два рази виріс показник первинної інвалідизації.

Несприятливі зміни показників здоров'я відбувалися головним чином за рахунок підвищення рівня злоякісних новоутворень, серцево-судинних хвороб, бронхіальної астми, цукрового діабету, алергічних захворювань, захворювань шлунково-кишкового тракту. Небезпечним для здоров'я результатом погіршення стану довкілля є забруднення харчових продуктів, які споживає людина. Порушення стандартів виявлено на багатьох підприємствах, що виробляють овочеву, масло-живирну продукцію, хлібо-булочні, м'ясні, ковбасні, рибні, молочні і кондитерські вироби. Вчені підраховали, що 70–90% забруднень надходить в організм людини з харчовими продуктами, а решта — з повітрям і водою. Слід зазначити, що на організм людини різко впливає якийсь один фактор навколишнього середовища. Найчастіше негативний вплив людини відчуває внаслідок дії цілого комплексу факторів довкілля. Повітряний, водний, харчовий фактори і є тією сукупністю, що постійно впливає на організм людини.

Ось чому, враховуючи забруднення навколишнього середовища в цілому, можна говорити і про загальну захворюваність населення. Загроза існуванню людини внаслідок забруднення навколишнього середовища є дійсно великою, хвилюючим є в цьому відношенні і стан здоров'я населення України. Ціла низка медико-соціальних показників значно погіршилась у зв'язку із негативною зміною стану довкілля.

Забруднення навколишнього середовища призвело до порушення генетичних процесів. В країні 12% бездітних шлюбів. Народження дітей із різними спадковими хворобами збільшилося у 2–4 рази. Україна посідає одне з перших місць у світі за рівнем дитячої смертності. Тривалість життя людей стала на 6 років нижчою, ніж у розвинених країнах, у 2 рази виріс показник первинної інвалідизації. Україна посідає 32 місце у світі за тривалістю життя. Дві третини дітей, які закінчують школу, вже мають якесь захворювання або відхилення у стані здоров'я. Щодня через хворобу в Україні не виходять на роботу 800 тисяч громадян.

Таким чином, охорона середовища існування людини на Землі стає не тільки екологічною, але й важливою і складною соціальною, економічною і політичною проблемою. Людство повинно привести науково-технічний прогрес у відповідність із законами функціонування біосфери. Необхідно розробити оптимальну стратегію його взаємодії з природою. Адже здоров'я людини визначається комплексним впливом природних і соціально-економічних факторів життя людини.

Охорона навколишнього середовища ведеться комплексно, із урахуванням всіх природних взаємозв'язків і компонентів. Вона складається із багатьох ланок у великому ланцюзі профілактичних заходів. До основних з них належать законодавчі заходи, планувальні, технологічні та санітарно-технічні. Основним у системі профілактичних заходів, спрямованих на охорону здоров'я людини, є гігієнічне нормування факторів, які впливають на організм у процесі його трудової діяльності і життя.

Занепокоєння станом здоров'я населення України вимагає боро-

тьби за його покращення та необхідність проведення оздоровчих заходів. Виникла необхідність терміново здійснити заходи, спрямовані на попередження кризи природного середовища. Охорона навколишнього середовища повинна забезпечити збереження довкілля для життєдіяльності сьогоденного і майбутніх поколінь за допомогою втілення системи державних і громадських заходів. Ці заходи основані на науковому застосуванні законів розвитку і функціонування природи у зв'язку з тим, що управління біосферою вимагає створення особливих механізмів, які регулюють розвиток біосфери у потрібному для суспільства напрямку.

ВПЛИВ АВТОТРАНСПОРТУ НА ЕКОЛОГІЮ МІСТА

*Покрасова І.В., Шаматажи С.В.
Південноукраїнський державний педагогічний університет
імені К.Д.Ушинського*

Автомобільний транспорт займає важливе місце в єдиній транспортній системі країни. Він перевозить більше 80% народногосподарських вантажів, що обумовлене високою маневреністю автомобільного транспорту, можливістю доставки вантажів „від дверей до дверей” без додаткових перевантажень в дорозі, а, отже, високою швидкістю доставки і збереженням вантажів.

Велика протяжність автомобільних доріг забезпечує можливість їх повсюдної експлуатації при значній провізній здатності.

Висока мобільність, здатність оперативно реагувати на зміни пасажиропотоків ставлять автомобільний транспорт „поза конкурсом” при організації місцевих перевезень пасажирів. На його частку доводиться майже половина пасажирообороту [3].

Автомобільний транспорт зіграв величезну роль у формуванні сучасного характеру розселення людей, в розповсюдженні дальнього туризму, в територіальній децентралізації промисловості і сфери обслуговування. В той же час він викликав і багато негативних явищ: щорічно з відпрацьованими газами в атмосферу поступають сотні мільйонів тонн шкідливих речовин: автомобіль — один з головних чинників шумового забруднення, дорожня мережа, особливо поблизу міської агломерації „з`їдає” цінні сільськогосподарські землі. Під впливом шкідливої дії автомобільного транспорту погіршується здоров'я людей, отруюються ґрунти і водоймища, страждає рослинний і тваринний світ.

Автомобільний парк, що є одним з основних джерел забруднення навколишнього середовища, розміщений, в основному, в містах. Якщо в середньому в світі на км² території доводиться п'ять автомобілів, то щільність їх в найбільших містах розвинених країн в 200–300 разів вище. Автомобілі спалюють величезну кількість цінних нафтопродуктів, завдаючи одночасно відчутної шкоди навколишньому середовищу, головним чином атмосфері. Оскільки основна маса автомобілів сконцентрована в крупних і найбільших містах, повітря цих міст не тільки обідняється киснем, але і забруднюється шкідливими компонентами відпрацьованих газів.

Суперечності, з яких „складається” автомобіль, мабуть, ні в чому не виявляються так різко, як в справі захисту природи. З одного боку,